

Ляшенко В.В. Готовність вчителя фізичної культури до інноваційної діяльності / В.В. Ляшенко, К.І. Ляшенко // Збірник статей за матеріалами VIII Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції. за ред. проф. В.М. Пристинського, Т.М. Пристинської. Слов'янськ, 2021. С. 388 – 394.

Анотація. У статті розкрито значення поняття «інновація», інноваційної діяльності вчителя фізичної культури, охарактеризовано способи застосування сучасних освітніх технологій у процесі проведення уроків фізичної культури; визначено компоненти інноваційної компетентності, професійні складові вчителя фізичної культури.

Ключові слова: *вчитель фізичної культури, інновація, інноваційна діяльність, інформаційно-комунікаційні технології.*

ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Катерина Ляшенко, Віталій Ляшенко
ВП «Лисичанський педагогічний коледж
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка»,
м. Лисичанськ, Україна
ekaterinaiv8@gmail.com, epifanlv82@gmail.com

XXI століття стрімко розгортає та охоплює світ інформаційно-комунікаційними технологіями. Сьогодні світ переживає тотальну діджиталізацію суспільства і кожен включений у цей процес.

Не оминула ця стихія і педагогічну сферу. Сучасного викладача неможливо увити без оволодіння інноваційними компетентностями, знаннями та критичним мисленням, прагненням до самовдосконалення. Готовність до інноваційної діяльності вчителя фізичної культури є показником його здатності нестандартно розв'язувати освітні ситуації, продуктивно вирішувати проблеми.

У статті викладено матеріали щодо поняття «інновація», охарактеризовано його зміст та сутність, наголошено на необхідності розвитку

викладача фізичного виховання шляхом застосування інноваційних технологій в освітньому середовищі.

Фізична культура – це складне соціальне явище, яке не обмежується вирішенням лише завдань фізичного розвитку, а виконує і інші соціальні функції в області політики, моралі, етики та естетики.

Фізична культура збагачує культуру суспільства унікальною інформацією про вплив на людину граничних фізичних і психічних навантажень (у спорті, космос), про особливості адаптації до них, про біологічних резервах організму. [4].

Розвиток суспільства потребує від педагогіки інноваційних підходів та методів навчання. Однією з важливих особливостей вчителя фізичної культури, умов успішності його як професіонала є готовність до інноваційної діяльності.

Поняттям "інновація" позначають нововведення, новизну, зміну, введення чогось нового. Стосовно педагогічного процесу інновація означає введення нового в цілі, зміст, форми і методи навчання та виховання; в організацію спільної діяльності вчителя і учня. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного досвіду окремих учителів і цілих колективів [2].

Основу інноваційних процесів в освіті складають дві важливі проблеми педагогіки – проблема вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду та проблема впровадження досягнень психолого-педагогічної науки в практику. Головною рушійною силою інноваційної діяльності є вчитель, оскільки суб'єктивний чинник є вирішальним під час впровадження і поширення нововведень.

Педагог-новатор є носієм конкретних нововведень, їх творцем, модифікатором. Він має широкі можливості і необмежене поле діяльності, оскільки на практиці переконується в ефективності наявних методик навчання і може коригувати їх, проводити докладну структурування досліджень навчально-виховного процесу, створювати нові методики. Основна умова такої діяльності — інноваційний потенціал педагога.

Інноваційний потенціал педагога – сукупність соціокультурних і творчих характеристик особистості педагога, яка виявляє готовність вдосконалювати педагогічну діяльність, наявність внутрішніх засобів та методів, здатних забезпечити цю готовність [2].

Фізична культура виступає як один з важливих засобів вирішення найбільш загальних завдань людства – збереження себе, як природи, заощадження та підтримку життя людей. Суспільство не має в своєму розпорядженні інших цивілізованих засобів для фізичної підготовки людей до праці і життя в цілому [1].

В ході модернізації освіти, одному з основних завдань у викладанні предмету «фізична культура» стає освоєння знань про фізичну культуру і спорт, їх історію і сучасний розвиток, роль у формуванні здорового способу життя.

Позбавлення дітей необхідної рухової активності на користь вивчення теорії, або вивчення теоретичної частини побіжно, не акцентуючи на цьому великої уваги, заставляє вчителя шукати нові стратегії у викладанні саме теоретичної частини фізичної культури.

Практика показує, що найбільш раціональним є впровадження методу проєктів. Це дозволяє вирішувати відразу декілька завдань: розвиток особових компетентностей здобувачі освіти; інтегрованість процесу навчання; заощадження часу на самому уроці.

Технологія проєктів подобає для учнів початкової, основної і середньої школі, цікавляться дослідницькою і проєктною діяльністю, а також для обдарованих учнів. Проєктна технологія на уроці фізичної культури дозволяє будувати навчання на активній основі, через цілеспрямовану діяльність учня, погодившись з його особистим інтересом.

Складаючи проєкт, він перетворюється з об'єкту в суб'єкт навчання, самостійно вчиться і активно впливає на вміст власної освіти. Така робота дає можливість усвідомити, що уроки фізичної культури розвивають не лише фізично, але і інтелектуально.

Проектна діяльність – це створення проблемних ситуацій, активізація пізнавальної діяльності учнів в пошуку і вирішенні складних питань, що вимагають актуалізації знань, побудови гіпотез. Метод проектів завжди орієнтований на самостійну діяльність учнів (індивідуальну, парну, групову), яку вони виконують у відведений для цієї роботи час (від декількох хвилин уроку до декількох тижнів, а інколи і місяців).

Види проектів можуть бути різними. Виділяють чотири основні категорії: інформаційний і дослідницький проект; оглядовий; продукційний; проекти інсценування.

Проекти на уроках фізкультури – це проекти по дослідженню впливів ФК на організм людини, по дослідженню історії спорту, підготовці і проведенню змагань і спортивних свят і так далі. Вживання технології проектного навчання зробить учбовий процес більш захопливим для учнів: самостійний збір учнями матеріалу по темі, теоретичне обґрунтування необхідності виконання того або іншого комплексу фізичних вправ або опанування тих або інших фізичних умінь і навиків для власного вдосконалення, виховання вольових якостей. В учнів при розробці власного проекту закладатимуться основи знань у вживанні всіляких методик підтримки здоров'я і фізичного вдосконалення. Інформація, самостійно здобута учнями для власних проектів, дозволить усвідомити життєву необхідність рухових умінь, що набувають на уроках.

Учні, таким чином, стануть компетентними і в теорії предмету, що необхідне як умова грамотного виконання фізичних вправ. Проектні технології дозволяють зробити з уроку рухової активності в урок освітнього напрямку. У кожній школі є учні, що мають обмеження в руховій активності, для яких такий вид діяльності дає можливість проявити себе.

Використання інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ) в позаурочній діяльності і на уроках робить предмет фізична культура сучасним. Складовими частинами ІКТ є електронний, програмний і інформаційний компоненти, спільне функціонування яких дозволяє вирішувати завдання, суспільства, що поставляються розвитком.

Не дивлячись на те, що урок фізкультури – це практика, тут є місце і теорії. Вчителеві необхідно знаходити і використовувати такі методи вчення, які дозволили б кожному учневі проявити свою активність, свою творчість, активізувати рухову і пізнавальну діяльність. Сучасні педагогічні технології, а так само використання Інтернет-ресурсів, нових інформаційних технологій, дають можливість педагогові досягти максимальних результатів.

ІКТ дозволяють організувати учбовий процес на новому, вищому рівні, забезпечувати повніше засвоєння учбового матеріалу. Інформаційно-комунікативні технології дозволяють вирішити проблему пошуку і зберігання інформації, планування, контролю і управління заняттями фізичною культурою, діагностики стану здоров'я і рівня фізичної підготовленості тих, що займаються.

Використання презентацій на уроках дозволяє детальніше і наочно надавати теоретичний матеріал, що робить процес освіти найбільш ефективним. Цей вигляд роботи може бути використаний при вивченні техніки виконання розучуваних рухів, оскільки за допомогою наочної картинки даний рух можна розбивати не лише на етапи виконання, але і коротші фрагменти і створити правильне представлення рухових дій, що виучуються про техніку.

За допомогою презентації також можна доступно пояснити правила спортивних ігор, тактичні дії гравців, барвисто піднести історичні події, біографії спортсменів. Наявність візуального ряду інформації дозволяє закріпити в пам'яті.

Створення флеш-презентацій і відеороликів з комплексами загально-розвиваючих вправ можуть стати помічниками вчителеві. Такий матеріал може бути використаний також вчителями-предметниками при проведенні ранкової зарядки.

Одним з видів домашнього завдання може бути створення презентації по темах «Здоровий спосіб життя і я», «Способи гартування», «Шкідливі звички» «Гімнастика». Діти можуть виконувати такі завдання як самостійно, так і в

групах, що дозволяє переходити їм до виконання проектів, проявляючи свою творчість.

На уроках також можливе проведення тестування з метою перевірки і закріплення знань учнів.

У позакласній роботі також можна використовувати ІКТ: представлення команд, оформлення змагань, опис конкурсів і так далі.

Електронні освітні ресурси, також дозволяють учням удома детальніше познайомитися з вивченою темою на уроці, знайти необхідні вправи для вдосконалення своїх фізичних якостей і поповнити багаж своїх знань в області фізичної культури і здорового способу життя [3].

Педагогічні інновації потребують принципово нових методичних розробок, нової якості педагогічного новаторства.

Однак включення педагога ФК в інноваційний процес часто відбувається спонтанно, без урахування його професійної та особистісної готовності до інноваційної діяльності. Отже, у структурі професійно спрямованої особистості педагога готовність до інноваційної діяльності є показником його здатності нетрадиційно вирішувати актуальні для особистісно-орієнтованої освіти проблеми.

Часто провідним мотивом інноваційної педагогічної діяльності є пізнавальний інтерес. Пізнавальні інтереси педагога, орієнтованого на застосування інноваційних освітніх технологій, концентруються навколо потреби у науковому розумінні різноманітних аспектів особистісної орієнтації освіти; на осмисленні власного досвіду, ступеня ефективності педагогічної діяльності, формування своєї позиції щодо змін у системі освіти; використанні нових знань у власній практичній діяльності.

Креативний компонент готовності до інноваційної педагогічної діяльності виявляється через відкритість щодо педагогічних інновацій, гнучкість, критичність мислення, творчу уяву. Готовність до інноваційної педагогічної діяльності – особливий особистісний стан, який передбачає наявність у педагога мотиваційно-ціннісного ставлення до професійної

діяльності, володіння ефективними способами і засобами досягнення педагогічних цілей, здатності до творчості і рефлексії.

Виділяють основні критерії готовності до інноваційної діяльності: усвідомлення необхідності інноваційної діяльності; готовність до творчої діяльності щодо нововведень у школі; впевненість у тому, що зусилля, спрямовані на нововведення, принесуть результат; узгодженість особистих цілей з інноваційною діяльністю; готовність до подолання творчих невдач; органічність інноваційної діяльності, фахової та особистісної культури; рівень технологічної готовності до інноваційної діяльності позитивне сприйняття свого минулого досвіду і вплив інноваційної діяльності на фахову самостійність.

Багато проблем, що постають перед педагогами, які працюють в інноваційному режимі, пов'язані з низькою інноваційною компетентністю.

Інноваційна компетентність педагога – система мотивів, знань, умінь, навичок, особистісних якостей педагога, що забезпечує ефективність використання нових педагогічних технологій у роботі з дітьми.

Компонентами інноваційної компетентності педагога є: поінформованість про інноваційні педагогічні технології; належне володіння їх змістом і методикою; висока культура використання інновацій у навчально-виховній роботі; особиста переконаність у необхідності застосування інноваційних педагогічних технологій.

Готовність до інноваційної діяльності є внутрішньою силою, що формує інноваційну позицію педагога. За структурою це складне утворення, яке охоплює різноманітні якості, властивості, знання, навички особистості. Як один із важливих компонентів професійної готовності, вона є передумовою ефективної діяльності педагога, максимальної реалізації його можливостей, розкриття творчого потенціалу. Джерела готовності до інноваційної діяльності сягають проблематики особистісного розвитку.

Підготовлений до інноваційної професійної діяльності педагог має такі професійні й особистісні якості: усвідомлення змісту і цілей освітньої

діяльності у контексті актуальних педагогічних проблем сучасної школи; осмислена, зріла педагогічна позиція; уміння по-новому формулювати освітні цілі з предмета; здатність вибудовувати цілісну освітню програму, яка враховувала б освітні стандарти, нові педагогічні орієнтири; здатність бачити індивідуальні здібності дітей і навчати відповідно до їх особливостей; уміння продуктивно, нестандартно організувати навчання й виховання, володіння технологіями, формами і методами інноваційного навчання.

Сприйняття нових ідей, інновацій у галузі педагогіки складний багатоетапний розумовий процес прийняття рішення, який має тривалий термін від першого знайомства людини з інновацією до її кінцевого сприйняття.

У ході цього процесу виділяють основні етапи сприйняття інновацій: етап ознайомлення з інновацією; появи зацікавленості; оцінки; апробації; кінцевого сприйняття, використання в повному обсязі [5].

Варто зазначити, що не завжди тільки пізнавальний інтерес педагога стає рушійною силою в процесі професійного розвитку. Тут мова йде про зовнішні фактори. У зв'язку з пандемією корона вірусу Covid-19, 2020 рік став роком випробувань. Не виключення стала й освіта. Так вчителям довелося швидко опановувати дистанційні технології навчання. Особливо гостро ця проблема постала для вчителів фізичної культури, адже наша діяльність має здебільшого практичний характер. Тут на допомогу «приходять» інновації, а саме: робота в інформаційному та кіберпросторі. Вчителю потрібно стати активним юзером сучасних платформ, аби бути корисним та цікавим здобувачам освіти. Ми у своїй педагогічній діяльності використовуємо різні додатки та можливості. Зокрема, запис відеороликів та завантаження їх на YouTube-канали, робота на освітньому порталі GSute For Education, який дозволяє самостійно створювати курси, проводити заняття в синхронному та асинхронному режимах.

Інноваційна педагогічна діяльність вчителя фізичної культури буде продуктивною тільки тоді, коли він повністю відмовиться від відомих штамтів, стереотипів у навчанні, вихованні й розвитку особистості, діючих нормативів, створить нові цілі та принципи своєї діяльності. Інноваційний потенціал

закладу загальної середньої освіти залежить від кількості педагогів, які з яскраво вираженим новаторським духом завжди першими охоче сприймають нове як позитивне. Вони вміють розв'язувати нестандартні завдання, часто самі створюють і розробляють педагогічні освітні інновації.

Література

1. Арабаджийський О., 11 ФК, Губенок В.В. Спорт і моральні цінності людини. – Електронний ресурс : [Режим доступу] – https://ecomel.at.ua/publ/obshhestvo/sport_i_moralni_cinnosti_ljudini/1-1-0-4.

2. Пензай Л. І. Готовність до інноваційної діяльності як особливий вид творчого розвитку педагога . – Електронний ресурс : [Режим доступу] – [Форум педагогічних ідей «УРОК»](#).

3. Пуни А. Ц. Проблема особистості в психології спорту // Лекція для слухачів факультету підвищення кваліфікації. – М., 2000. – 28 с.

4. Соціальна роль, функції фізичної культури і спорту . – Електронний ресурс: [Режим доступу] – https://studme.com.ua/105611274072/meditsina/sotsialnaya_rol_funktsii_fizichsko.

5. Туяхова В. В. Використання інноваційних технологій на уроках фізичної культури. – Електронний ресурс : [Режим доступу] – http://ru.osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/48360/.

Abstract. The article reveals the meaning of the concept of "innovation", innovative activities of physical education teachers, describes the ways of applying modern educational technologies in the process of physical education lessons; the components of innovative competence, professional components of a physical education teacher are determined.

Keywords: teacher of physical education, innovation, innovative activity, information and communication technologies.

